

МОВЛЕННЄВО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлено особливості та специфіку мовленнєво-творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку в умовах організованого навчання, обґрунтовано її структурні компоненти: мотиваційний (спонукання дитини до мовленнєвої творчості, бажання вигадувати, фантазувати), діалогологічний (реалізується в активному творчому ставленні дитини до діяльності, прагненні до власної мовленнєвої творчості), когнітивний (забезпечується сформованістю вмінь змістовно будувати власні мовленнєві висловлювання; переносити в самостійну мовленнєво-творчу діяльність знання про жанрові, композиційні й мовні особливості художніх творів), образний (забезпечує вміння дитини доречно вживати засоби образності у власному мовленні); креативний (виявляється в оригінальності висловлювань, здатності створити власний сюжет, готовності до багатоваріантного розв'язання творчого завдання), емоційно-експресивний (передбачає обов'язкову наявність під час творчого процесу мовлення емоційно сприятливої атмосфери).

Крім того, наголошено на важливості т. зв. ініціативної мовленнєво-творчої діяльності дітей, що визначає рівень їхньої мовленнєвої компетенції, здатність творчо, доцільно використовувати мову в різних мовленнєвих ситуаціях і зумовлена унікальними особливостями світосприймання та психічного розвитку дитини.

Також обґрунтовано організаційно-педагогічні умови ефективного розвитку мовленнєво-творчої діяльності старших дошкільників, зокрема формування позитивної мотивації в процесі занурення дітей у розвивальне комунікативно-мовленнєве середовище, стимулювання мовленнєвої активності, оволодіння засобами художньої виразності й навичками їх практичного використання, а також інтеграція різних видів діяльності (образотворчо-, музично-, літературно-, театральньо-мовленнєвої, мовленнєво-ігрової) задля збереження інтересу й ініціативності дітей.

Ключові слова: мовленнєво-творча діяльність, діти старшого дошкільного віку, компоненти мовленнєво-творчої діяльності, мовленнєво-творча діяльність в умовах регламентованого навчання, ініціативна мовленнєво-творча діяльність, творче розповідання.

Одними із провідних завдань реалізації сучасної особистісної парадигми дошкільної освіти є плекання індивідуальності кожної дитини, підтримка її прагнення виявляти самостійність, ініціативу і творчість, об'єктивувати потребу в самовизначенні й самореалізації. У цьому контексті все більшої актуальності набуває розвиток мовленнєвої творчості вихованців як важливого засобу їхнього самовираження, особливо з огляду на унікальну природу дошкільного дитинства, його природну емоційність та мовленнєву чутливість.

Власне впродовж означеного вікового періоду збагачується емоційно-чуттєва сфера дітей, формується свідоме художньо-естетичне сприймання, більш зрілими стають форми естетичних та пізнавальних почуттів, розвиваються творча уява і фантазія, а також активізується мовленнєва діяльність старших дошкільників, яка за умов правильно організованого навчання сприяє розвитку їхніх мовленнєво-творчих здібностей та пізнавальної активності.

Спостереження таких сучасних науковців, як А. Богуш [1–4], Н. Гавриш [2], [4], [6], [7], Н. Горбунової, Н. Луцан [1], С. Макаренко, А. Омеляненко [9], Т. Пироженко, Ю. Руденко, Н. Улітовської, Л. Фесенко, С. Хитрої та ін. засвідчують величезний творчий потенціал дітей старшого дошкільного віку, різноманітні типи їхніх мовленнєво-творчих проявів, унікальну роль мовленнєвої творчості в різних видах дитячої діяльності (ігровій, образотворчій, літературній, театральній, музичній тощо).

Серед найважливіших рис мовленнєво-творчої діяльності старших дошкільників А. Богуш [4], Н. Гавриш [4], [6], Н. Карпинська, Н. Орланова й О. Ушакова виокремлюють одноактне виконання, постійну імпровізацію, специфічні способи втілення художнього образу в мистецтві слова, реалізацію естетичної функції мовлення тощо.

Мета статті. Актуальність аналізованої проблеми, її практична значущість визначили вибір теми запропонованої статті, **метою** якої є висвітлення особливостей розвитку мовленнєво-творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку, обґрунтування її компонентів.

Зазначимо, що мовленнєво-творча діяльність дошкільників – це особливий вид дитячої активності, своєрідність якого виявляється у взаємозв'язку з іншими видами діяльності через проникнення в них та їх супровід. Зі свого боку, особливості практичної діяльності дитини, її вікові зміни, стиль спілкування суб'єктів взаємодії у системі “дитина – дорослий” істотно впливають на характер та зміст мовлення, отже, й на мовленнєву творчість вихованців.

Характеризуючи різні види дитячої діяльності, науковці виокремлюють такі їхні специфічні риси, як своєрідність, унікальність творчих актів, наявність новизни відкриттів, художня ширість та безпосередність відображення довкілля, а також активність, креативність та самостійність дитини впродовж створення продуктів творчості. Перелічені особливості увиразнюються у мовленні, де через слово відображаються досвід дитини, її неповторні світосприймання, фантазія, уява, емоції, власні відчуття й переживання. Саме так реалізується творча функція людської психіки, адже мовленнєва діяльність передбачає не тільки достатній життєвий, когнітивний і мовленнєвий досвід, а й належний рівень розвитку психічних функцій, особливо у дітей, які тільки опановують рідну мову [5], [8].

Погоджусь із твердженням відомого психолінгвіста Ф. Сохіна про мовлення як основу загального психічного розвитку, оскільки розвиток мовленнєвої діяльності сприяє вдосконаленню інших психічних процесів. Власне тому будь-який аспект мовленнєвого розвитку, зокрема мовленнєву творчість дошкільників, необхідно розглядати в загальному контексті особистісного розвитку дитини. Як переконливо доводить Ф. Сохін, мовлення включає творче опанування мови і мовленнєвої діяльності, яка поступово ускладнюється в міру зростання можливостей дітей, їхніх індивідуальних здібностей, забезпечуючи формування мовленнєвої компетенції, що визначається рівнем необхідних мовних знань та сформованістю умінь і навичок розуміння й висловлювання своїх думок [12].

Зауважимо, що саме завдяки продуктивності мовленнєвого вміння усне мовлення вважають творчим за своєю характером. Безумовно, продуктивність, ґрунтуючись на репродукції, забезпечує постійне створення поєднань мовленнєвих одиниць, раніше відсутніх у мовленнєвому досвіді дитини. Для формулювання думки як продукту творчого мислення, вербалізації оригінального сюжету чи ідеї мовець самостійно вибирає найдоцільніший спосіб реалізації мовленнєвих дій.

Це досить складна робота, що потребує величезного інтелектуального напруження, адже зі свого лексикону дитині потрібно виокремити лише необхідні для певної ситуації слова, знайти відповідну форму зв'язку елементів мовлення для найточнішого формулювання думки. Тому інтелектуальна схильність дітей навчатися мовленнєвої творчості постає необхідною передумовою оволодіння логікою, розвитку творчого мислення, уяви, інших психічних процесів. Крім того, шляхом систематичних вправ дошкільник удосконалює свої мовленнєві навички й опановує мовлення – найскладніше і найвитонченіше знаряддя формування й передачі думки, почуттів, внутрішнього світу [6].

Не менш важливо й те, що мовленнєва творчість для дитини дошкільного віку – це можливість наблизитися до світу прекрасного, відчутти естетичне задоволення. Природним стимулом є момент естетичного милування дитиною результатом своєї творчості – самостійним зв'язним висловлюванням. Останнє передбачає володіння певними нормами й закономірностями побудови різних типів висловлювання, а також високий рівень художньо-естетичного сприймання й творчої уяви.

Безумовно, що саме в мовленнєвій творчості дитина виявляє рівень власної мовленнєвої компетенції, здатність творчо, доцільно і правильно використовувати мову в різних мовленнєвих ситуаціях. Функціональні можливості дошкільняти в означеній сфері зумовлені унікальною природою цього вікового періоду, особливостями світосприйняття, психічного розвитку дитини.

Дослідниця Н. Гавриш виокремлює такі структурні компоненти мовленнєво-творчої діяльності дітей: мотиваційний, діалогічний, когнітивний, образний, креативний та емоційно-експресивний [7].

Так, перший із них – мотиваційний – визначається як спонукання дитини до мовленнєво-творчої діяльності, бажання винадумувати, фантазувати, “виходити за межі” зображуваного, свідомо вибрати предмет творчості. Діалогічний компонент виявляється в розумінні діалогічної природи мовленнєвої творчості, в якій кожен творчий прояв є реакцією на будь-яку інформацію (сприйнятий текст, репліку в спілкуванні). Мовленнєво-творча діяльність передбачає створення кінцевого продукту – зв'язного висловлювання в певній мовленнєвій формі, що відповідає певному змісту. Отже, діалогічний чинник реалізується в активному творчому ставленні дитини до діяльності, прагненні до власної мовленнєвої творчості.

Третій, когнітивний компонент забезпечує сформованість умінь логічно, послідовно, змістовно, виразно будувати власні мовленнєві висловлювання, використовуючи різноманітні види зв'язку між реченнями; конструювати різні види розповідей (описова, сюжетна, творча, розповідь-повідомлення, міркування, пояснення); переносити в самостійну мовленнєво-творчу діяльність знання про жанрові, композиційні й мовні особливості художніх творів, засоби художньої виразності.

Наявність образного компонента засвідчує зацікавлення з боку дитини мовним багатством та її вміння використовувати в мовленні засоби виразності. Нагадуємо, що мовлення набуває ознак образності лише за активізації в словах їхнього метафоричного значення, використання епітетів, порівнянь, адже образність – комунікативна риса, що зорієнтована передусім на виникнення додаткових асоціативних зв'язків шляхом уживання слів і словосполучень в їх незвичному оточенні, їх переосмисленні в метафоричному (переносному) значенні.

Іншими словами, художня образність, включаючи досконале знання мовних засобів виразності та вдале їх використання, “дає простір” індивідуальній мовленнєвій творчості, котра є джерелом збагачення й удосконалення норм стилістичних ресурсів літературної мови.

Креативний компонент мовленнєво-творчої діяльності дітей характеризується як загальна творча спрямованість особистості, що виявляється в оригінальності висловлювань, здатності створити власний сюжет, готовності до багатоваріантного розв'язання творчого завдання. І останній – емоційно-експресивний – компонент передбачає обов'язкову наявність під час творчого процесу мовлення емоційно сприятливої атмосфери, що породжує натхнення, поетичний настрій тощо [7, с. 167–169].

Залежно від умов перебігу А. Богуш та Н. Гавриш виокремлюють мовленнєво-творчу діяльність: а) в умовах організованого навчання та б) ініціативну, яка відбувається винятково за бажанням дітей у моменти творчого натхнення. Специфіка кожного з цих видів виявляється як у творчому процесі, способах організації та керування, так і в оцінці кінцевого продукту – різних типів зв'язного висловлювання [4, с. 500].

Так, в умовах організованого навчання ініціатива мовленнєво-творчої діяльності майже завжди належить вихователю, який заздалегідь планує тему, зміст заняття, його завдання, що зорієнтовані на кінцевий результат. Скажімо, старших дошкільників навчають описової, сюжетної розповіді за картиною, за серією сюжетних картин; розповіді з особистого чи колективного досвіду; творчої розповіді, складання казки (оповідання) за поданим початком чи закінченням, опорними словами, планом, на запропоновану вихователем тему. Діти складають також сценарії до невеликих літературних творів та драматизують їх [10, с. 24–25].

Уся попередня робота до заняття з розвитку мовлення націлена на підготовку дітей до конструювання творчого продукту (орієнтування в певній темі, актуалізація словника, лексико-граматичні вправи, художньо-естетичне сприймання). При цьому вихователь, керуючи мовленнєво-творчою діяльністю дітей, прагне привести складені ними казки, оповідання й розповіді у відповідність до літературних норм. Саме цим пояснюється активне втручання педагога в дитячу розповідь (навідні запитання, вказівки, тактовні виправлення, доповнення, підказки тощо) [4, с. 501–502].

Під час заняття вихователь також намагається реалізувати всі структурні частини творчого процесу: зародження задуму, пошук шляхів розв'язання творчого завдання, втілення задуму, оцінку творчого продукту, співвіднесення його із задумом; спонукає дітей до введення в розповіді діалогів, описів, засобів художньої виразності; упродовж побудови різних типів висловлювань розвиває специфічні мовленнєві вміння: дотримання логіки міркування: теза – обґрунтування – висновок, уміння використовувати сполучники, вставні слова для зв'язку цих структурних частин, добирати найвагоміші аргументи для доведення [9, с. 16]; під час побудови сюжетної розповіді формує вміння не порушувати логіки викладу подій, встановлювати зв'язки в зображених ситуаціях, поєднувати змістові частини висловлювання, зберігаючи структуру тексту, а також використовувати схеми, що моделюють зміст майбутнього висловлювання.

Навчаючи старших дошкільників складати сюжетну розповідь, вихователь демонструє особливості її побудови на прикладі літературного твору або за допомогою наочної моделі сюжету, що може бути представлено серією сюжетних картин. Так, діти складають розповіді за кожною структурною частиною (початок, середина й кінцівка), добирають до однієї назви різні варіанти початку, різні кінцівки або ж тільки іншу середину, замінюють героїв тощо. Наприкінці заняття вихованці складають розповідь з усіма структурними частинами, аналізують її відповідність наміченому плану [2, с. 6–7].

Також досить складним етапом роботи з розвитку мовленнєво-творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку є навчання творчого розповідання за пропонованим сюжетом. Дитина має вміти розповісти від третьої особи, сама придумувати ситуацію-зав'язку, перебіг подій, розв'язку, описувати місце і час дії, дотримуватися логіки розвитку сюжету, проявляти фантазію тощо. Так, вихователь може запропонувати дітям придумати кінцівку розповіді (наприклад: “Жило в лісі мале білченя. Воно було дуже цікаве й непосидюче. Мама білочка його дуже любила й не дозволяла самому виходити з дому. Якось пішла вона за горішками...”); скласти казку навпаки (“Жили-були Півник і двоє Мишенят. Півника звали Круть-Верть, бо він з ранку й до ночі крутився-вертівся ... А мишенята були працьовиті, звали їх ...” [казка “Колосок”]); конструювати нові твори, зображаючи їхніх героїв певними символами; перетворити вірш на казку тощо.

Вважаємо, що мовленнєво-творча діяльність дітей стане більш ефективною, якщо ґрунтуватиметься на їхньому прагненні до експериментування над мовним матеріалом, до виконання творчих (передбачають вихід за межі зображуваного) та винахідницьких (спрямованих на формування вміння сприймати зображення через уявні можливі відчуття, уявні звуки й передавати їх у зв'язному висловлюванні) завдань.

Ефективним прийомом сприймання дітьми змісту сюжетної картини є віртуальні діалоги, які дають змогу уявно “ввійти” в ситуацію, зображену на картині; діалоги між живими й неживими об'єктами за сюжетом картини; перевтілення (входження в образ) у конкретний об'єкт на картині; зображення пантомімою свого образу; розповідь від імені одного з персонажів картини чи художнього твору; складання описових загадок, римівок, поетичні спроби дітей [11, с. 62].

На нашу думку, заохочення дітей до виконання таких завдань забезпечить високий рівень їхньої інтелектуальної, емоційної та мовленнєво-творчої активності, спонукатиме висловлювати свої враження у власній розповіді.

Щодо ініціативної мовленнєвої творчості, то дитина звертається до такої діяльності лише тоді, коли насправді відчуває потребу творити. Дошкільник зосереджений переважно на самому творчому процесі; його цікавить сюжет, результат подій, які він собі уявляє. Дитина діє самостійно, вкладаючи у власну творчість здобуті раніше знання, вміння й навички, і будь-яке втручання з боку вихователя з метою вдосконалити результат такої діяльності може загальмувати творчий процес або ж зупинити його. Що вищий рівень підготовленості, обізнаності дитини, то якіснішою й оригінальнішою буде її спонтанна мовленнєво-творча діяльність [4, с. 502].

Зауважимо, що ініціативна мовленнєво-творча діяльність займає важливіше місце в житті дитини, аніж у ситуаціях регламентованого навчання. Це не випадково, оскільки самостійна творчість є природною для дитини, а також важливим засобом її самовираження й самореалізації в різних видах дитячої діяльності: образотворчо-мовленнєвій, музично-мовленнєвій, театральномовленнєвій, літературномовленнєвій, мовленнєво-ігровій.

Як зазначає А. Богуш, у кожному виді такої діяльності специфічно реалізується мовленнєва творчість вихованців: вони обговорюють задум майбутнього малюнка, дотримуються його під час малювання; складають розповіді, казкові історії, оповідання за власними малюнками; добирають музичний твір до своєї казки, музичні асоціації з певним сюжетом; виявляють вміння вербалізувати сприйнятий музичний образ; самостійно складають опис за уявною музичною картинкою; знаходять відповідні мовленнєві засоби для опису відповідного образу; створюють декорації, атрибути, костюми, що ілюструють вигаданий ними сюжет, а також беруть активну участь у власних постановках, іграх-драматизаціях тощо [3, с. 50–51].

Основою для мовленнєво-ігрової діяльності старших дошкільників постають сформовані в них уявлення про побудову ігрового сюжету, ініціативність, самостійність в ігровій діяльності; творче відображення реальних і казкових ситуацій; ініціювання й розгортання ігрового задуму та сюжету гри; вміння об'єднуватися з однолітками на основі ігрового задуму, рольової взаємодії; дотримання норм та етикету спілкування [1, с. 22–23].

Висновки. Отже, у мовленнєво-творчій діяльності старших дошкільників через самостійне мовлення в різних типах зв'язних висловлювань у поєднанні з образотворчо-, музично-, літературно-, театральномовленнєвою, мовленнєво-ігровою діяльністю відображаються емоції, відчуття й переживання дітей, особливості розвитку їхнього художньо-естетичного сприймання, уяви, мислення, інших психічних процесів та пізнавальної активності.

На нашу думку, ефективність розвитку мовленнєво-творчої діяльності старших дошкільників забезпечується реалізацією таких організаційно-педагогічних умов, як формування позитивної мотивації в процесі занурення дітей у розвивальне комунікативно-мовленнєве середовище, стимулювання мовленнєвої активності, оволодіння засобами художньої виразності й навичками їх практичного використання, а також інтеграція різних видів діяльності (образотворчо-, музично-, літературно-, театральномовленнєвої, мовленнєво-ігрової) задля збереження інтересу й ініціативності дітей.

Запропонована нами стаття, звісно, не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективними напрямками подальших наукових розвідок є аналіз змісту і технологій підготовки майбутніх фахівців до мовленнєво-творчої діяльності дітей дошкільного віку.

Використана література:

1. Богуш А., Луцан Н. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників : мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Вид. 2-ге, допов. Київ : Слово, 2014. 304 с.
2. Богуш А., Гавриш Н. Вчимося розповідати. Складання розповідей за серіями сюжетних картин на основі літературних творів : навч.-метод. посіб. Київ : МЦФЕР-Україна, 2013. 32 с.
3. Богуш А. М. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних закладах. Київ : Слово, 2010. 304 с.
4. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Вид. 2-ге, допов. Київ : Слово, 2011. 704 с.
5. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. Москва : Просвещение, 1991. 94 с.
6. Гавриш Н. В. Розвиток словесної творчості як педагогічна проблема. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. Рівне, 2000. Вип. 12. С. 130–135.
7. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєво-творчої діяльності в дошкільному віці : монографія. Донецьк : Лебедь, 2001. 218 с.
8. Запорожец А. В. Психология восприятия ребенком-дошкольником литературного произведения. *Избр. психол. труды* : в 2 т. Москва : Педагогика, 1986. Т. 1. С. 68–76.
9. Омеляненко А. В. Вчимося складати розповідь-роздум. *Палітра педагога*. 2004. № 3. С. 14–17.
10. Паласевич І. Дошкільна лінгводидактика. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2016. 108 с.
11. Паласевич І. Розвиток зв'язного мовлення старших дошкільників засобом сюжетних картин. *Молодь і ринок*. 2019. № 3 (170). С. 60–65.
12. Сохин Ф. А., Ушакова О. С. Связь развития речи с умственным, эстетическим и нравственным воспитанием в процессе обучения родному языку. *Развитие речи дошкольника* / под ред. О. С. Ушаковой. Москва : Изд. АПН, 1990. С. 5–26.

References:

1. Bohush, A. Lutsan, N. (2014). *Movlennievo-ihrova diialnist doshkilnykiv : movlennievi ihry, sytuatsii, vpravu* [Speech and play activities of preschoolers: speech games, situations, exercises]. Kyiv : Slovo, 304 p. [in Ukrainian].
2. Bohush, A. Havrysh, N. (2013). *Vchymosia rozpovidaty. Skladannia rozpovidei za seriiamy siuzhetnykh kartyn na osnovi literaturnykh tvoriv* [Learning the words. Writing stories based on plot in literature]. Kyiv : MTsFER-Ukraina, 32 p. [in Ukrainian].
3. Bohush, A.M. (2010). *Metodyka orhanizatsii khudozhno-movlennievoi diialnosti ditei u doshkilnykh zakladakh* [Methods of organizing artistic and speech activities of children in preschool institutions]. Kyiv : Slovo, 304 p. [in Ukrainian].
4. Bohush, A.M. Havrysh, N.V. (2011). *Doshkilna lnhvodydaktyka : teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy v doshkilnykh navchalnykh zakladakh* [Preschool linguodidactics : the theory and methods of teaching children of native language in preschool educational institutions]. Kyiv : Slovo, 704 p. [in Ukrainian].
5. Vygotsky, L.S. (1991). *Voobrazhenie i tvorchestvo v detskom vozraste*. [Imagination and creativity in a child's reward]. Moskva : Prosveshchenye, 94 p. [in Russian].
6. Havrysh, N.V. (2000). *Rozvytok slovesnoi tvorchosti yak pedahohichna problema* [Development of verbal creativity as a pedagogical problem]. *Naukovi zapysky Rivnenskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu*. Vyp. 12. Rivne, pp. 130 – 135. [in Ukrainian].
7. Havrysh, N.V. (2001). *Rozvytok movlennievotvorchoi diialnosti v doshkilnomu vitsi* [Development of speech-creating activity in preschool age]. Donetsk : Lebed, 218 p. [in Ukrainian].

8. Zaporozhets, A.V. (1986). Psihologiya vospriyatiya rebenkom-doshkolnikom literaturnogo proizvedeniya [Psychology of perception of a literary work by a preschooler]. Т. 1, Moskva : Pedahohyka, pp. 68 – 76. [in Russian].
9. Omelyanenko, A.V. (2004). Vchymosia skladaty rozpovid-rozdum [We learn to compose a story-reflection]. *Palitra pedahoha*, 3, pp. 14 – 17. [in Ukrainian].
10. Palasevych, I. (2016). Doshkilna linhvodydaktyka. Chastyna II : metodychni materialy do seminar skykh zaniat. [Preschool linguodidactics. Part II : methodical materials for seminars]. Drohobych : RVV DDPU im. I. Franka, 108 p. [in Ukrainian].
11. Palasevych, I. (2019). Rozvytok zviaznoho movlennia starshykh doshkilnykiv zasobom siuzhetnykh kartyn [Development of coherent speech of the older preschoolers by means of plot paintings]. *Molod i rynek*, 3 (170). pp. 60–65. [in Ukrainian].
12. Sokhin, F.A., Ushakova, O.S. (1990). Svyaz razvitiya rechi s umstvennyim, esteticheskim i nra vstvennyim vospitaniem v protsesse obucheniya rodnomu yazyiku [The connection of speech development with mental, aesthetic and moral education in the process of teaching the native language]. *Razvitie rechi doshkolnika*, Moskva : Yzd. APN, pp. 5–26. [in Russian].

Palasevych I. L., Semenyuk V. I. Speech and creative activity of senior preschool children

This article describes features and specifics of speech and creative activity of senior preschool children in organized learning, substantiates its structural components: motivational (motivating a child to speech creativity, the desire to dream up, fantasize), diamonological (realized in the active creative attitude of a child to activity, striving to one's own speech creativity), cognitive (provided by the formation of skills to construct one's own speech expressions; to transfer knowledge about genre, compositional and linguistic features of works of art into independent speech-creative activity), figurative (provides the child's ability to use imagery in one's own language; creative (manifested in the originality of utterances, the ability to create your own story, readiness for a multifaceted solution of a creative task), emotionally expressive (implies the mandatory presence during the creative process of speech emotionally favorable atmosphere).

In addition, the importance of the so-called initiative speech and creative activity of children, which determines the level of their speech competence, the ability touse language creatively, appropriately in different speech situations and due to the unique features of worldview and mental development of the child.

The organizational and pedagogical conditions for the effective development of speech and creative activity of senior preschoolers are also substantiated, especially the formation of positive motivation in the process of immersing children in the developmental communicative and speech environment, stimulating speech activity, mastering the means of artistic expression and skills of their practical use. (visual, musical, literary, theatrical-speech, speech-game) in order to preserve the interest and initiative of children.

Key words: *speech-creative activity, older preschool children, components of speech and creative activity, speech and creative activity in the conditions of regulated education, initiative speech and creative activity, creative storytelling.*